

NOBELPRISET I FRED 2006

Muhammad Yunus, Grameen Bank

”För sina ansträngningar att skapa ekonomisk och social utveckling underifrån.”

När professorn i nationalekonomi Muhammad Yunus, såg människor som svält i sitt hemland Bangladesh, ville han hitta ett sätt att hjälpa till. Men vad kunde han göra? Till slut fick han en idé: han skulle starta en bank som lånar ut små summor till fattiga. Tack vare lånet kunde de fattiga hitta egna sätt att tjäna pengar.

* 28 juni 1940 i
Chittagong,
Banglades

Grameen Bank

Bildad 1976 i
Dhaka, Banglades

1974 drabbades Bangladesh av en svår svält. Muhammad Yunus, som arbetade som professor i nationalekonomi, såg de stora skaror av svältande människor som strömmade in i staden Chittagong där han bodde. När han såg alla dessa svältande människor började han fundera på hur han skulle kunna hjälpa till.

Vid ett besök i en av byarna utanför staden träffade han en kvinna som arbetade med att tillverka pallar av bambu. För att kunna köpa bambu måste kvinnan låna pengar av en köpman. Köpmannens villkor för att låna ut var att han i sin tur fick köpa de färdiga pallarna till ett väldigt lågt pris. Det som blev över fick kvinnan behålla, vilket en bra dag motsvarade ungefär två amerikanska cent.

Muhammad Yunus chockades av det han såg. Totalt fyrtiotvå personer i byn hade samma avtal med köpmännen. De tvingades att låna pengar för att kunna köpa materialet de behövde, men de fick inte själva ta del av vinsterna när deras produkter såldes. De var fast i en fälla och kunde inte bryta sig loss ur den svåra fattigdom de levde i.

Muhammad Yunus fick då en idé. Han erbjöd byborna att låna pengar av honom istället, och själva sälja sina produkter till rättvisa priser. Det blev grunden till Grameen Bank (som på svenska betyder ungefär ”byabanken”). Banken lånar ut

små summor till fattiga personer som de sedan kan använda till att köpa en symaskin, en mjölkko eller starta en affärsverksamhet och på så vis skaffa sig en inkomst.

Enligt Grameen Bank betalar 99 % av låntagarna tillbaka sina lån. Bland annat använder banken så kallade solidaritetsgrupper, där flera låntagare ansöker om pengar tillsammans. Gruppen har också ett gemensamt ansvar för att hela lånet betalas tillbaka. Grameen Bank hade 2011 över 8,3 miljoner låntagare. 97 % av dem var kvinnor.

I motiveringen till fredspriset till Muhammad Yunus och Grameen Bank sa Norska Nobelkommittén att en hållbar fred är omöjlig så länge en stor del av världens befolkning lever i fattigdom. Fredsarbete handlar också om att kämpa mot ekonomiska och sociala orättvisor.

”Jag hade inte för avsikt att börja låna ut pengar”, skriver Muhammad Yunus i en av sina böcker. ”Allt jag ville göra vara att lösa ett problem [...]: problemet med en fattigdom som förnedrar och förminskar allt det en människa står för.”